

LEVENDE LAND

Medlemsblad for Frie Bønder

Vinter 2023

Levende Land - Medlemsblad for Frie Bønder

Udgives og redigeres af

Landsforeningen
Frie Bønder – Levende Land

Ansvarshavende redaktør:

Formand Tonny Klinch Hansen,
skovdal@profibermail.dk

www.friebonderlevendeland.com

Artikler:

Du kan kontakte os med en artikel-idé
eller forhøre dig om kommende temaer
for Levende Land.

Kontakt os på fbll@outlook.dk

Debatindlæg:

Debatindlæg som kommentarer til
artikler eller andre relevante emner.
Max 1000 anslag.

Layout:

Mediegrafisk Praktikcenter, Roskilde

Tryk:

Lasertryk

Copyright:

Levende Land – Medlemsblad for Frie
Bønder/forfatterne.

Forside: Holger Jensens
barndomshjem (Familieeje)

Indholdsfortegnelse

- 4.** Formandsreplik - af Tonny Klinch Hansen
- 7.** Holger Jensen - af Per Ladefoged
- 9.** Hvad er et Landbrug - af Tonny Klinch Hansen og Ole Færgemann
- 11.** EU's slemme dreng - Af Tonny Klinch Hansen og Ole Kjærulff Davidsen
- 13.** Debat om CO2-afgift: Afgifter eller lofter? - af Ole Færgeman
- 17.** Romantik for viderekomne - af Ole Kjærulff Davidsen
- 21.** ECVCs generalforsamling, Portugal 2022 - af Marie Klintrup og Ole Færgeman
- 24.** Landsmøde 2023

Formandsreplik

Af Formand Tonny Klinch Hansen

Godt nytår til alle!

Så er kalenderåret 2023 skudt i gang, med en ny regering og ikke mindst en spritny Landbrugsminister, Jacob Jensen, som af mange er ganske ukendt, men Jacob har rødder til landbruget som deltidslandmand med 60 Ha. Så Frie bønder- Levende land har et spinkelt håb om en minister med øje for de mindre Landbrug.

Et helt andet emne er CAP-ordningen som er udmøntningen for Danske landmænd af den fælles landbrugspolitik, der træder i kraft 1. januar 2023 og er gældende frem til 2027. Fra Frie bønder - Levende Lands synsvinkel er det en kæmpe skuffelse, at omfordelingsordningen ej heller kom i spil i Danmark denne gang. Landbrugsstyrelsen har i den grad snøret EU kommissionen - i sådan en grad at det næsten er på grænsen til kriminelt. Se indlæg herom, "EU's slemme dreng". Foreningen tygger stadig på hvad vort modspil kan være, løbet er kørt for 2023 men der bliver mulighed for forhandling, eller i hvert tilfælde mulighed for indspil til næste dyrkningsperiode.

Til gengæld er Frie bønder- Levende land blevet af Landbrugsstyrelsen inviteret med i noget så fint som Dialogforum, hvor vore kollegaer fra Økologisk landsforening, Landboudom, Landdistrikternes fællesråd, L&F og Bæredygtig Landbrug også er med. Det er en invitation, som vi er glade for, og som giver foreningen mulighed for at komme tættere på beslutninger, men vigtigst, mulighed

for at fremføre vore ønsker til den fælles landbrugspolitik.

Håbet for 2023 og den kommende dyrknings sæson må være, at der falder ro over det ualmindelig turbulente marked for handel med vores afgrøder, hvor nogle i sidste sæson fik handlet på rigtigt tidspunkt og derved har opnået et pænt resultat på bundlinjen, og omvendt nogle har købt dyr gødning og såsæd og fået solgt enten for tidligt eller for sent og derved ramt en mager bundlinje. Håbet må være noget forudsigelighed, som vi ellers kender det. Bare på vore lille bedrift, hvor vi sælger godt 1000 tdr. korn til Foderstofselskabet, betyder forskellen på den pris, vi solgte til i forhold til højeste pris i sæsonen, 50 kr. pr tønde.

Foreningen har modtaget en flot arv fra et mangeårigt medlem, Holger Jensen. Holger har været trofast medlem af foreningen siden 2005 - ved rydning af boet dukkede alle foreningens medlemsblade samt øvrig kommunikation med foreningen frem i sirlig orden. Der var brevkorrespondance med foreningens første formand Egon Kjær Sørensen og Karen Olsen, hvilket ganske sikkert har været medvirkende til, at Holger Jensen valgte at donere hele sin arv til Frie bønder-Levende land.

Holger Jensen har fulgt Dansk landbrug meget tæt og formentlig haft en drøm om selv at få et landbrug; især bøger om heste var der utallige af i boet. Der skal også lyde en stor

Privatfoto

tak til Holger Jensens nevø Per Ladefoged, både ved overdragelsen af boet til Frie bønder-Levnede land repræsenteret ved Ole Færgeman samt undertegnede, og ved det flotte skriv om Holgers liv og levned - tak for det! Frie bønder- Levnede land er både taknemlige og ydmyge for arven, som vi efter bedste evne vil bruge i samme ånd, som den er givet.

Bestyrelsen har besluttet et nyt tiltag, nemlig at nye medlemmer får frit kontingent det første år, for på den måde at forsøge at hverve nye medlemmer, en vigtig udfordring som

skal løses hvis vi stadig skal have mening som forening. Så derfor, kære medlemmer: Vi må alle gøre en indsats, så vi kan lykkes med medlemsfremgang. Kender du mulige medlemmer, så spred gerne det nye budskab!

Håber at se rigtig mange af jer til Landsmøde 25/2 2023 i Rørup Borgerhus på Fyn.

Bedste hilsner
Tonny Hansen

RTS

Formandsreplik

Holgers liv i korte vendinger.

Af Per Ladefoged

Nanny og en 10 år ældre bror der hed Arne, som er min Far. Holger var nok ikke så robust og havde engelsk syge som barn. Han blev også fortalt at han havde dårligt hjerte, hvilket han selv bestred.

Holger har selv fortalt, at han som stor dreng var indlagt på Skanderborg Sygehus med tuberkulose, - 6 uger i isolation. Han gik i Riis Tebstrup skole og der var en lang skolevej dertil. Holger der stadig havde sin karakterbog, fik rimelig gode karakterer, - og i religion fik han ug minus. Han gik til præst i Snestrup Præstegaard og er døbt og konfirmeret i Ousted Kirke.

Efter skoletid var han et halvt år på Vestbirk Efterskole. Han og hans forældre flyttede til Hovedgård omkring 1947 i et dobbelthus hvor han fik sit eget værelse. Da man, nok især hans far, ikke mente han var så "stærk", kom han i lære ved den lokale skrædder, hvilket ikke interesserede ham det mindste. Han underholdte en gang med, at han ikke havde rørt en synål siden han blev udlært, ud over han selv havde måttet sy en ny knap i et par bukser.

Han blev gift med Gerda fra Langeland i en forholdsvis sen alder. De boede på Karensvej i Fredericia. Holger arbejdede på forskellige fabrikker i Fredericia og var en slags alt mulig mand hele sit voksenliv. Han havde en stor ordenssans og hjalp mange naboer og bekendte med havearbejde. Han var yderst flittig og vellidt.

Der var lergulve i stuehuset, og der må have været uhyggeligt koldt om vinteren. Holger er født som den yngste i en søskendeflok på 3. Der var en 7 år ældre storesøster, som hed

Holger Jensen

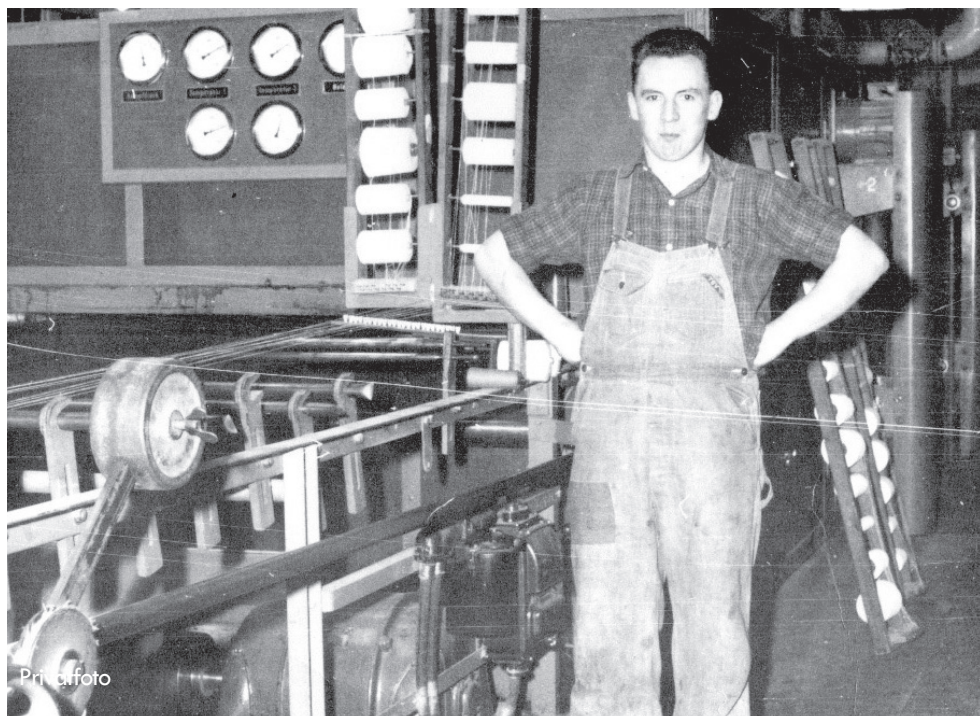
De forblev barnløse og ægteskabet blev op-
hævet kort efter deres sølvbryllup. Huset blev
solgt og han flyttede i et rækkehus i Heste-
haven. Holger var senere så heldig at møde
Martha og igennem hende oplevede han en
stor varm familie, som var flinke til at tage
Holger med i deres liv. For 8 år siden flytte-
de Holger i en beskyttet bolig på Venders-
gade. Pudsigt nok, havde Marthas mor tidli-
gere boet i lejligheden.

Martha og Holger havde mange fælles in-
teresser. De var på utallige loppemarket-
ter, -mange ture og på flere udlandsrejser
sammen, indtil helbredet sagde stop. Sid-
ste år blev Martha så desværre syg og endte
livet midt i corona tiden. Det blev et meget
stort savn for Holger. Holger har i de senere

år givet kraftigt udtryk for at han var havnet
det helt forkerte sted i tilværelsen. Han var
utrolig glad for dyr, læste mange bøger om
dyr og han mente til det sidste at han helt
fra ungdommen af, skulle have levet sit liv
som landmand.

Så ville han, som han ofte sagde, have haft en
stærk "bondekone", en flok børn og alskens
dyr. Og når man nu ved, hvordan Holger
har knoklet på diverse fabrikker om dagen
og passet haver om aftenen og i weekender,
kan der ikke herske tvivl i nogens sind, det
ville han kunne have kunnet klaret på trods
af forældrenes frygt for hans svage helbred.

Ære være hans minde!
Per.

Holger Jensen

Hvad er et landbrug?

Af Ole Færgeman og Tony Klickh

Hvad er et landbrug? Det vidste vi engang. Vi
ved det ikke længere. Godt nok spørger po-
litikerne gerne "landbruget" om, hvad "land-
bruget" mener om det ene og det andet, men
der er ikke enighed om, hvad et landbrug er.
For knap tre år siden skrev LandbrugsAvis-
sen, at Danske Bank ikke regner en bedrift
på mindre end 30 hektar for at være et land-
brug, medmindre der er tale om specialpro-
duktion med godt dækningsbidrag.

**"En bonde er enhver person, der selv,
eller i samarbejde med andre, be-
skæftiger sig med småskalalandbrug
til selvforsyning eller produktion til
markedet"**

Bankerne ved jo noget om landbrug efter se-
neste finanskrise og den fortsat store gæld,
som påhviler mange landmænd.

Omvendt mener FN's generalforsamling, at
"en bonde er enhver person, der selv, eller i
samarbejde med andre, beskæftiger sig med
småskalalandbrug til selvforsyning eller pro-
duktion til markedet. Arbejdet afhænger væ-
sentligt, men ikke udelukkende, af indsatsen
fra familie og venner, som på den ene eller den
anden måde føler sig knyttet til landbrugs-
jorden." Den definition på en lille landmand
fremgår af artikel 1 i FN's Erklæring om Små-
bønderes Rettigheder, som blev vedtaget af
FN's generalforsamling i december 2018.

Ligesom mange andre europæiske lande und-
lod Danmark at stemme hverken for eller
imod erklæringen pga. "uklarheder, som kun-
ne udvande oprindelige folks rettigheder."
Det var rent vrøvl, fordi erklæringens artikel
28 var ganske klar om netop det problem. I
modsatning til traktater og konventioner er
FN erklæring ikke juridisk bindende, men
de er moralsk bindende. Det gjorde ikke ind-
tryk på vores udenrigsminister, som skrev, at
regeringen ikke ville implementere erklærin-
gen i national ret. Så var den på plads.

Ligesom Axelborg ("landbruget") hælder
Christiansborg mest til Danske Banks syn
på, hvad et landbrug er. Det syn deler Frie
Bønder Levende Land selv sagt ikke, men
også i FBLL kan vi være usikre på, hvad der
skal til for at være en landmand eller et land-
brug. Nogle af os mener, at vi skal være hel-
tidsbeskæftigede på bedriften og producere
til markedet, selvom bedriften er relativt lille.
Den forståelse var særligt relevant i
foreningens første år efter 2003.

**"uklarheder, som kunne udvande
oprindelige folks rettigheder."**

Dengang samledes i FBLL de små land-
mænd, som ikke ønskede at være med i for-
gængeren for Landbrug & Fødevarer.

Efterhånden regner andre også deltidsland-
mænd og selvforsynere med i flokken. Nogle

mener, vi bør praktisere økologi, biodynamik, conservation agriculture, regenerativt landbrug, permakultur, mm, mens andre finder det svært at undvære kunstgødning og pesticider. Det vigtige er så godt landmandskab som muligt og gårde så små, at der er liv på landet. Om de er på halvanden eller et halvt hundrede hektar betyder mindre.

Forskellene mellem os gavner den stærkt nødvendige diskussion om landbrugets fremtid, landmandspraksis, landbrugets skadevirkninger på natur og klima og tilrettelæggelse af former for landbrug, som inddrager flere i arbejdet med at frembringe mad på en måde, som vi og vores efterkommere kan være tjent med. Det betyder dels et farvel til

industrilandbruget, dels en ændring af de love, som tillader salg af landbrugsjord til danske og internationale selskaber, kapitalfonde, "private equity," mm.

Det er en mundfuld, og at ændre på det kan forekomme umuligt, men industrialisering, fjerneje, hemmeligholdelse af handel med og ejerskab af landbrugsjord, og den hele danske og udenlandske finansverdens indtog i landbruget er noget, vi selv har gjort. Vi kunne derfor gøre det om, hvis Christiansborg forstod, at flere og flere vælgere godt forstår, hvad det hele går ud på.

Artiklen er bragt i Landbrugsavisen d. 07-01 2023

Skal Danmark fortsat være EU's slemme dreng i klassen?

Af Tonny Klinch Hansen og Ole Kjærulff Davidsen

Måske skulle man tro, at EU tvinger Danmark til at tage færre sociale og miljømæssige hensyn, end vi ellers ville. På landbrugsområdet forholder det sig dog lige omvendt.

Som kompensation for stigende energipriser bestemte EU sig i år for at uddele en ekstra støtte til landbrugere.

Sådan har det desværre været i mange år, og to aktuelle eksempler viser, at Landbrugsstyrelsen egenmægtigt fortsætter med at føre sin egen politik, efterhånden helt på tværs af EU's udtrykelige målsætninger: Som kompensation for stigende energipriser bestemte EU sig i år for at uddele en ekstra støtte til landbrugere, idet de enkelte lande selv skulle beslutte, hvordan ordningen skulle udmøntes. I Danmark sendte man et forslag i høring, der kort gik ud på, at kun landbrug

på mere end 54 ha skulle have støtte. De mindre landbrugs organisationer, Frie Bønder - Levende Land og Familielandbruget, gjorde saglig indsigelse, men måtte konstatere, at de havde spildt deres tid. Det var alt for besværligt at administrere ordningen for alle, hed det nog - som om computeren ikke var opfundet...

Nu kan man mene, at den ekstraordinære støt-tepulje var en mindre sag, men den ligger helt i tråd med et andet hændelsesforløb, der vil få varige og betydelige konsekvenser for land-

Små marker giver større biodiversitet, og mange små gårde med familier modvirker affolkningen af landdistrikterne

bruget og miljøet i Danmark.

Det har længe været sådan, at EU overlod det til de enkelte lande at beslutte, hvordan en betydelig del af landbrugstilskuddene skulle fordeles. Her har Danmark altid valgt så vidt som overhovedet muligt at favorisere de store landbrug på de smås bekostning. Nu skulle fra i år en ny CAP (Fælles LandbrugsPolitik) implementeres, og denne dekreterede, at de mindre landbrug i højere grad end tidligere skulle tilgodeses.

Der var dog mulighed for at søge om dispensation herfra, hvis man kunne argumentere meget overbevisende for det. Det forsøgte det danske landbrugsministerium så med en godt 450 sider lang rapport rummende nogle særdeles søgte argumenter for, at der i Danmark alligevel ikke skulle fordeles til fordel for de mindre brug. Blandt andet påstod man, at de mindre brug ikke bidrog væsentligt til

økonomien i landdistrikterne - uagtet at man erkendte, at de mindre landbrugs arbejdskraft er til stede på gårdene, nemlig deres ejere. Et andet besynderligt argument var, at de mindre landbrugere var ældre og derfor havde gode pensioner, så deres landbrug havde nok ikke særlig brug for pengene (!)

Af uransagelige årsager godkendte kommissionens embedsmænd de danske indvendinger. Det må ikke blot de mindre bønder og husmænd her i landet beklage: Små marker giver større biodiversitet, og mange små gårde med familier modvirker affolkningen af landdistrikterne - for nu blot at nævne nogle af de gode grunde til at støtte de mindre landbrug, som også EU-kommissionen ønsker det gjort. Man kan roligt konstatere, at Kommissionens embedsmænd har ladet sig løbe om hjørner med af det danske landbrugsministerium, som måtte antages at have politisk rykdækning for sine handlinger.

Det er dog nok for meget at forvente, at man i Bruxelles på eget initiativ skulle gennemskue, at dansk landbrugspolitik i langt og meget unddrager sig parlamentarisk kontrol og i realiteten fjernstyres af lobbyister, der højst er bønder af navn, men hvis reelle arbejdsgivere er at finde inden for storindustri og -finans.

Derfor vil undertegnede i nærmeste fremtid rette henvendelse til såvel EU-kommissionen som rette vedkommende i Folketinget med henblik på en udredning af nævnte sagsforløb og en fremtidig langt tættere overvågning af landbrugsministeriets politiske ageren. Indlægget har med en anden overskrift været bragt i Jyllands-Posten d. 30-10 2022

Debat om CO2-afgifter: Mindre drivhusgas fra landbruget - afgifter eller lofter?

Af Ole Færgeman

Landbruget tegner sig for en stor del af Danmarks udledninger af de vigtigste drivhusgasser (kuldioxid, metan og nitrogenoxid). Hvor stor andelen er, afhænger af, hvordan man gør den op. Opgjort efter FN's retningslinjer er den 11 millioner ton CO₂e (kuldioxidækvivalenter) ud af Danmarks samlede udledning på ca. 50 millioner ton CO₂e om året.

De tal er med sikkerhed for lave. Tages hensyn, dels til metans opholdstid i atmosfæren, dels til drivhusgasser fra dyrkning af foder til landbrugets dyr, er landbrugets bidrag ca. 30 millioner ton CO₂e årligt. Måske mere. De reelle udledninger er således ca. tre gange større end antaget i de aktuelle danske overvejelser og forhandlinger om, hvad vi skal gøre ved dem. Det kan man mere sig med at tænke over, men mangelfuldt bogholderi er naturligvis en af flere grunde til, at klimaret forandrer sig hurtigere end vi forventer.

Det er først og fremmest landbrugets produktion af dyr, som er ansvarligt for landbrugets store udledninger, og de skal være betragteligt mindre. Der synes at være to måder at gøre det på: Afgifter og lofter over antal dyr. Her argumenterer jeg for, at sidstnævnte er den mest virksomme.

Afgifter

Afgifter er imidlertid den nemmeste. Landmanden skal betale afgifter for at udlede

drivhusgas. Hvor meget han skal betale afhænger af hvor meget drivhusgas han udleder, og hvordan det regnes ud vil fremgå af et forslag fra regeringen, når bl.a. Skatteministeriets ekspertgruppe for en grøn skattereform har afgivet sin rapport. Afgifterne skal så "tvinge landmændene til at nedbringe deres klimabelastning og tvinge forbrugerne til at vælge mere klimavenlige fødevarer."

Afgifterne vil lukke en del landbrug. Hvilke landbrug, der må lukke, kommer an på afgifternes udformning og hvad man gør med provenuet. Pengene skal nemlig samles i fonde, hvorfra de betales tilbage til landmænd, som bedst omstiller sig til klimavenlig produktion. De landmænd, der ikke opfylder kriterierne for omstilling godt nok, kan blive tvunget til at lukke.

Det oplagte kriterium er naturligvis færre svin, kvæg og fjerkræ (se nedenfor), men både den forrige og nuværende regering har lovet de store landbrugs- og fødevarerorganisationer at stå vagt om den enorme animalske produktion i Danmark. "Landbruget skal udvikles, ikke afvikles," som det så begavet hedder på Christiansborgsk.

I stedet vil man belønne landmænd, som tager visse andre "virkemidler" i brug. Det kan eksempelvis være ændringer i dyrenes foder, produktion af biogas, forsuring af gylle, hæmning af nitrifikation i handelsgødning, og

udtagning af lavbundslande. Ifølge en rapport fra Århus Universitets Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (DCA) vil disse 5 justeringer reducere landbrugets udledninger med op til 1,2 millioner ton CO₂e. I alt vil regeringen reducere landbrugets udledninger med 7-8 millioner ton CO₂e (dvs. med

en fjerdedel af landbrugets reelle udledninger. Selv om indsatsen lykkes, vil den således ikke reducere landbrugets og Danmarks udledning af drivhusgasser nævneværdigt, og selvom alle verdens landmænd gjorde som regeringen vil, at danske landmænd skal gøre, vil indsatsen være af ringe betydning for planetens klima.

Til gengæld vil det være vanskeligt, især for små landmænd, at opfylde kriterierne for kompensation for afgifterne, som de antageligt vil blive udformet. Frie Bønder Levende Land forudser, at de vil skubbe yderligere til det man kalder "strukturviklingen" i dansk landbrug, dvs. lukning af små landbrug og samling af landbrugsjorden i større landbrug.

Vi må regne med, at afgifter således vil få betydelige konsekvenser for hvorledes fremtidens landbrug og fremtidens danske landskaber kommer til at se ud, og det er kritisabelt, at sådanne konsekvenser ikke er indgået i de politiske diskussioner om hvad vi skal gøre ved landbruget og klimaforandringer.

Lofter over antal dyr

Den anden og oplagte mulighed er reduktion af husdyrproduktionen, uanset regeringens knæfald for erhvervsinteresser. Den angår i første række den industrielle dyreproduktion, fordi langt de fleste danske produktionsdyr er i det industrielle landbrug

Mere end 80% af kvæg er således i bedrifter med flere end 200 kvæg. I alt er der i Danmark ca. 1.500.000 kvæg fordelt på ca. 10.000 besætninger. Såfremt hver besætning højst måtte have 200 kvæg, skal det samlede antal kvæg reduceres med 775.000 kvæg (52%).¹

Tilsvarende er mere end 93% af danske svin i bedrifter med flere end 2.000 svin. Det samlede antal svin er ca. 13.000.000 fordelt på ca. 3.000 svinebesætninger. Såfremt hver besætning højst måtte have 2.000 svin, skal det samlede antal svin reduceres med 8.628.000 svin (66%).²

Konsekvensen for klimaet af sådanne reduktioner er nemmest at udregne for svinenes vedkommende. I følge en rapport rekvireret og delvist betalt af Landbrug & Fødevarer udledes 13,5 ton CO₂e / ton dansk svinekød. I 2020 producerede danske svinebrug 1,937 millioner ton svinekød og dermed 26,15 millioner ton CO₂e. En reduktion af svineproduktionen med 66% vil således reducere landbrugets udledninger med $.66 \times 26.15 = 17,3$ millioner ton CO₂e. Alene dette tiltag vil være mere end dobbelt så virksomt som samtlige tiltag nævnt i det aktuelle regeringsgrundlag.

Vi anerkender de betydelige politiske udfordringer, som er forbundet med reduktion af den industrielle dyreproduktion. Der er imidlertid international erfaring, bl.a. i Holland, med lukning af de store bedrifter. Det er langt fra nemt, men man undgår vist både fallit og skandaløse kompensationer. Endvidere kan bedrifter med mindre dyreproduktion godt være rentable. Alle danske landbrug, store som små, er i forvejen afhængige af landbrugsstøtten, og den kan naturligvis indrettes således, at landbrug med færre dyr er økonomisk bæredygtige.

Det hele afhænger af politisk vilje til meningsfuldt at reducere Danmarks udledninger af drivhusgasser. Det indebærer, at der på Christiansborg er mod til at reducere den industrielle dyreproduktion lige så meningsfuldt. En sådan politik vil tiltale vælgere med indsigt i klimaproblemet, med forståelse for dansk landbrug og med kærlighed til de danske landskaber.

1) I Danmark er der nu ca. 1.500.000 kvæg og 10.000 kvægbesætninger. Fra 2010 til 2020 er andelen af kvæg på bedrifter med flere end 200 kvæg steget fra 70 til 81%. Sådanne bedrifter udgør 22% af alle bedrifter med kvæg. Dvs. at $0.81 \times 1.500.000 = 1.215.000$ kvæg er fordelt på $.22 \times 10.000 = 2.200$ bedrifter. Hvis disse bedrifter hver kun måtte have 200 kvæg vil de højst kunne have $2.200 \times 200 = 440.000$ kvæg sv.t. samlet reduktion på $1.215.000 - 440.000 = 775.000$ kvæg eller $775.000 / 1.500.000 = 52\%$ af alle kvæg.

2) Der er nu ca. 13.000.000 svin og ca. 3.000 svinebesætninger. I 2020 var andelen af svin på bedrifter med > 2000 svin 93,6%. Sådanne bedrifter udgør 59% af alle bedrifter med svin. Dvs. at $.936 \times 13.000.000 = 12.168.000$ svin er fordelt på $.59 \times 3.000 = 1.770$ bedrifter. Hvis hver af disse bedrifter kun måtte have 2.000 svin, vil de højst kunne have $1.770 \times 2.000 = 3.540.000$ svin sv.t. en samlet reduktion på $12.168.000 - 3.540.000 = 8.628.000$ svin eller $8.628.000 / 13.000.000 = 66\%$ af alle svin.

Noter med links findes i udgaven af artiklen på

<https://friebonderlevendeland.com>

Romantik for viderekomne

Af Ole Kjærulff Davidsen

"Nu skal man passe på med at romantisere fortiden", har jeg ladet mig belære om. Men hvad sker der, når man holder nutiden op imod den nære fortid, den første halvdel af 1900-tallet, husmandsbevægelsens storhedstid, hvor livet på landet blev beskrevet af forfattere som Johan Skjoldborg, Jeppe Aakjær og Thøger Larsen?

"Se dig ud en sommerdag" er Jeppe Aakjærs beskrivelse af landet, med den smukke melodi af Carl Nielsen og henvendt til byboen. I dag er næsten alle blevet byboer, og man skulle derfor tro, at denne sang med sin opfordring var mere aktuel end nogen sinde.

Men ser man sig ud i landet, bliver det en helt anden oplevelse end på Aakjærs tid: Først bemærker man, at der ingen dyr og ingen mennesker er på de enorme marker, hvorfra alle

- og heller ikke andre fugle høres, for insekter og ukrudt, som de kunne leve af, er helt forsvundet.

hegn er forsvundet. Måske brager en gigantisk traktor igennem det hele på nogle få timer, men meget muligt har den allerede været der i løbet af natten, for dagslys er ikke længere nødvendigt til "jordbearbejdning". Hvis byboen er uheldig, lugter alting stramt af gylle, et fluidum der fremkaldes ved at blande urin og fæces, hvilket kun lader sig gøre i stalde, hvor halm og anden strå ikke findes. Hvis man er heldig, dufter der af slet ingen ting - blomster og bakterier er der nemlig

kemisk rent for. Lærkesang forekommer ikke - og heller ikke andre fugle høres, for insekter og ukrudt, som de kunne leve af, er helt forsvundet.

Køerne kommer aldrig på græs, grisene har intet at rode i, søerne ligger fastspændt, osv., osv.

Den mest skelsættende ændring i forhold til tiden, før landbruget blev "konventionelt", er dog umiddelbart usynligt: Jorden, som de monokulturelle afgrøder vokser i, var engang et myldrende leben af leddyr, insekter og mikroorganismer, hvoraf mange omsatte plantemateriale til muld og dermed lagrede kulstof. I dag er jorden bogstaveligt talt stendød - man kunne lige så godt dyrke planterne i et medium fremstillet af Rockwool. De dødsens kedsommelige marker bliver altså endnu mere frastødende, når man bliver klar over, hvad der egentlig ligger for ens fødder: En begravningsplads for det afsjælede legeme af den levende jord, bønderne engang elskede og drog omsorg for.

Når byboen nu er vel hjemkommen, undrer hun sig måske over kontrasten mellem den sanselige skønhed i Aakjær og Nielsens sang og den nedslående nutidsvirkelighed, og hun savner en forklaring. Den må hun læse sig til, og med undren bliver hun sig var, at de allerfleste husdyr lever i livslang indespærring, hvorunder de forhindres i at tilfredsstille selv deres mest basale instinkter: Køerne kommer

RTS

Romantik for viderekomne

aldrig på græs, grisene har intet at rode i, søerne ligger fastspændt, osv., osv. Det viser sig også, at omkring ni ud af ti af de ca. 30 mio. årligt producerede svin eksporteres, og at 85 pct af de dyrkede afgrøder er dyrefoder. Dette er imidlertid ikke nok, så sojabønner dyrket på et areal svarende mindst til Sjællands importeres fra områder, hvoraf en ukendt, men ikke ubetydelig del er nylig afskovet, og de oprindelige beboere fordrevet derfra.

Byboen beroliges et øjeblik ved oplysninger om, at produktionen er under omstilling til "grøn energi", men opdager så, at der i vid udstrækning er tale om "grøn gas", der med massiv statsstøtte er udviklet til at udvindes

"Jeg synes, de voldtager jorden"

af den gylle, som markerne ikke kan opsuge uden yderligere katastrofale virkninger også på havmiljøet.

På et tidspunkt bliver byboen træt og trøster sig måske med, at fremtrædende politikere og andre ansvarlige forsikrer om, at vi lever i et foregangsland på miljø- og klimaområdet - og så er det jo et frit land, hvor ingen tvinges til at se sig om ude på landet. Måske bliver den uheldige nysgerrige dog også vred over, hvad der foregår derude, og hun vender sin harme imod de åbenbart skyldige: Bønderne! Her stopper rigtig mange op og stiller sig tilfreds med forklaringen: Landmændene har ladet sig korrumpere af grådighed, af begær efter mere jord og større profit. Dermed er de skyldige fundet, og forklaringen er givet med deres ringe moral. Måske kan de i

nogen grad undskyldes med den herskende ideologi, der siger, at den snævre egen nytte, når alt kommer til alt, tjener almenvellet - så er skylden mere jævnt fordelt.

Der er bare det ved det, at det netop er disse konklusioner, som de egentligt ansvarlige har interesse i, at befolkningen skal drage. De fleste såkaldte bønder er i dag mest bønder af navn. "Fabrikanter" og "forvaltere" er bedre betegnelser, for dels har dagens industrilandbrug meget lidt at gøre med at dyrke jorden og passe husdyrene til alle parter bedste, dels har de reelt mistet ejerskab og råderet over deres bedrifter.

Men hvorfor optræder disse kontorist-typer i offentligheden alligevel som "rigtige bønder"? - Det gør de, fordi de ikke kan undvære den betaling, de modtager som "repræsentanter" og som indehavere af "tillidshverv". Men hvem er det så, der via mellemlid ud-betaler disse lønninger? - Det er fremstillingsindustrien, hvis ledende funktionærer for længst har taget magten fra de formelle ejere, andelshaverne, og det er finansvæsenet, der i realiteten bestemmer, hvem der

Romantik for viderekomne

kan købe, hvem der skal sælge jord, og hvad der skal foregå på den. Hvorfor nu dette besynderlige skuespil? - Jo, det tjener netop til at romantisere og opretholde en illusion om fortsættelse af fortidens landmandsliv - som hykleriske, umoralske "bønder" så desværre er ved at sætte over styr.

Sådan ser det ud, og sådan skal det se ud, hvis ikke befolkningen skal indse, at bønder og husmænd fra Aakjær og Nielsens tid for længe siden er uddøde, og at det er samfundets magtelite, der bærer hovedansvaret for de landlige rædsler.

En gammel bondekone sagde til mig, en dag

jeg stod og solgte grøntsager og græsfodret oksekød i min bod på torvet: "Jeg synes, de voldtager jorden". Jeg modsagde hende ikke, for ja, jorden har de dræbt, på nær nogle enkelte enklaver. Men der er det særlige ved jorden, at den kan genopstå. Forudsat at vandalerne - industrimonopolerne, storfinansens og deres fodsoldater - forlader den, og at der igen fremstår en klasse af rigtige bønder og fællesskaber omkring at skabe mad, energi og liv på landet.

RTS

Generalforsamling i europæiske La Via Campesina

Af Marie Klintrup og Ole Færgeman

På grund af COVID 19 har European Coordination Via Campesina (ECVC) i flere år ikke kunnet gennemføre årlige generalforsamlinger med fysisk fremmøde. Det kunne vi så i 2022 i Viseu i Portugal d. 6. til 8. november. Under tegnede deltog på vegne af FBLL. ECVC betalte rejse- og opholdsomkostninger. Dermed var de skandinaviske lande alle repræsenteret sammen med repræsentanter for de fleste andre europæiske lande inkl. Georgien. Desværre var hverken Ukraine eller Rusland med. Til

gængæld gjorde Tyrkerne sig godt bemærket (ECVC er mere rummelig end EU).

En vedtægtsændring blev vedtaget for at gøre vedtægterne forenelige med belgisk lov, idet ECVCs kontor er i Brussel. Vigtigere var det, at generalforsamlingen vedtog ECVCs strategiske plan for 2022-27. Planen organiserer ECVCs arbejde med bl.a. småbønderns rettigheder (FN erklæringen herom fra 2021), rettigheder for kvinder / ungdom / LGBT, madsoververenitet, agroøkologi og ret til egne frø, EUs fælles landbrugspolitik, handelsaftaler,

klimaforandringer, migration. Generalforsamlingen vedtog endvidere en opfordring til EU Kommissionen om at forbyde forwardkontrakter (men ikke futureskontrakter) på landbrugsprodukter.

De sædvanlige organisatoriske forhandlinger blev gennemført med nødvendig hjælp fra simultantolke. Det nye forretningsudvalg (Coordinating Committee) omfatter nu Tove Sundstöm fra Nordbruk i Sverige. Generalforsamlingen var en god anledning til samarbejde over grænser, og Nordbruk har således i sit medlemsblad i december i svensk

oversættelse allerede gengivet Tonny Hansens og Ole Færgemans artikel i Atinget januar 2022 om ejerskab af jord.

De interkontinentale sider af disse ting vil blive diskuteret på La Via Campesinas 8. Konference i Managua, Nicaragua, i december 2023, hvortil ECVC vil kunne sende 40 repræsentanter, heraf 32 fra medlemsorganisationer som Frie Bønder Levende Land.

ECVC har udarbejdet en mere udførlig rapport fra generalforsamlingen, som vi kan fremsende, hvis det ønskes.

Privatfoto

Privatfoto

Marie og Ole under bannere: Øverst th. Talamh Beo (Irland); i midten ABL (Tyskland); tv. Ciftci-Sen (Tyrkiet).

LEVENDE LAND

Medlemsblad for Frie Bønder

Landsmøde 2023

HUSK landsmødet d. 25/2 2023 kl. 10.00 i Rørup Borgerhus, Gelstedvej 10, 5560 Aarup. Igen i år holder vi mødet centralt, nemlig på Fyn. Og igen i år vil Lars sørge for en glimrende frokost til os.

Det glæder os desuden, at Ph.d. Rasmus Blædel Larsen har sagt ja til at holde oplæg om CAP og ejerskab til landbrugsjord. Vi ser frem til en fornøjelig dag med masser af god debat

Landsmøde 2023

